

Jan Komárek

Jan Komárek se narodil 12. prosince 1953 v pražských Vršovicích, jeho matka pracovala jako ředitelka celotýdenní mateřské školy a otec byl v invalidním důchodu. Janova matka byla přesvědčená komunistka, a tak byl od mala veden k podpoře Komunistické strany Československa a její ideologie.

Dětství Jana Komárka bylo podle jeho slov poměrně komplikované, rodiče byli v dlouhém rozvodovém stání, ale stále všichni žili v jednom malém podkrovním bytě.

V roce 1959 Jan nastoupil na základní školu v ulici Kodaňská ve Vršovicích. V paměti mu utkvěly vzpomínky na tzv. „ranní rozcvičku“, která byla každé ráno vysílaná školním rozhlasem. Od mala velký snílek, každý den se těšil do postele, kde mohl zavřít oči a představovat si svůj vlastní svět.

Ve čtrnácti letech si díky svým kamarádům začal uvědomovat a chápat lež komunistického režimu, začal také nosit dlouhé vlasy, ale zároveň být ve střehu a dávat si na své okolí pozor. Když 21. srpna 1968 přijela vojska Varšavské smlouvy do Československa, bylo Janu Komárkovi 15 let. Sledoval, když začaly tanky ostřelovat fasádu Národního muzea na Václavském náměstí.

V roce 1982 už Jan nápor a vliv režimu nevydrží a jen pár dní po svatbě se svou novomanželkou vyjíždí společně s její malou dcerou na dovolenou do Jugoslávie. Útěk jim ale zkomplikovaly tzv. „šedivé pasy“, které po dohodě s Jugoslávií Československo zavedlo.

V přístavu se nejprve snažili přemluvit posádku jedné lodi, zda by je nepřevezli, nakonec se jim to ale nepodařilo, a tak se rozhodli utéct na hranicích s Rakouskem. Jan sám říká, že to byl ten nejhorší nápad, co mohli udělat. Utíkali přes les, po nadějně chvíli jsou ale zadrženi Jugoslávskými pohraničníky. Jelikož ale s sebou nemají žádná zavazadla, tak se jim podaří pohraničníky přesvědčit, že jsou jen jako rodina na procházce, a že zabloudili. Pohraničníci jim uvěří, ale stejně jsou tedy přivezeni zpět do země s upozorněním, že pokud je ještě někdy takto potkají, budou to hlásit československým úřadům. Po návratu do Prahy museli žít v půjčeném bytě, protože ten svůj prodali před odjezdem na dovolenou.

I když se jim první útěk nepovedl, stále byli přesvědčení, že musí pryč. Po dlouhém čekání před cestovní kanceláří Čedok na Staroměstském náměstí Jan koupil zájezd do Španělska, a to přibližně za 50.000,- Kčs, což v té době byly opravdu velké peníze. Vyrovnání se se ztrátou milované země ho příliš netrápilo, spíše bylo pro Jana náročné naplánovat útěk samotný.

Do malého notýsku si pomocí falešných matematických výpočtů zašifroval názvy ulic ve Francii. Odlet byl 11. 7. 1983 a vrátit se měli 27. 7. 1983. Jan vypráví, že dokud byli na ruzyňském letišti v letadle, stále měl strach, že kdykoliv mohou do letadla vstoupit policisté a jejich „útěk“ se může překazit. Pravá svoboda pro něj nastala, když se letadlo konečně odlepilo od runwaye. Jelikož za zájezd zaplatili nemalé peníze, chtěli přeci jenom u moře strávit deset dní, v hotelu se domluvil s místním číšníkem, který mu přislíbil, že je odveze do Barcelony. Večer před plánovaným odjezdem útěk oznámil vedoucí zájezdu, která jim s malým zděšením popřála hodně štěstí. Přes síť kontaktů se dostali do Paříže, kde požádali o

azyl uprchlíka a byli převezeni do Laonu, kde byli ubytováni v centru pro uprchlíky. Mezitím v Praze 28. 7. 1983 byl Jan Komárek prohlášen za emigranta a bylo proti němu zahájeno trestní řízení.

Jan a jeho rodina nechtěli ve Francii zůstat, měli v plánu utéct až do Kanady, kde měl Jan svého známého z fakulty, teologa Aleše Březinu. Kanadská ambasáda jejich žádost zamítla, a proto začal pracovat s loutkovým divadlem, také se ale museli s manželkou a její dcerou naučit novému jazyku, což bylo pro rodinu ze začátku poměrně obtížné. Po dvou letech ale přišel dopis, že pokud mají zájem, tak je Kanada připravena je přijmout. Bylo to velice těžké rozhodování, Jan chtěl poznat novou zemi, zažít nějaké dobrodružství, ale jeho manželce se odjezd moc nelíbil. Nakonec ale povolila a jako celá rodina se vydali do Kanady. V Torontu je s pomocí Aleše Březiny přijali jako uprchlíky a museli se začít učit anglicky. Janova manželka se chtěla vrátit zpět, a tak se svou dcerou odletěly zpět do Francie, následně se s Janem „po telefonu rozvedla“. Jan chtěl manželství zachránit, a tak se vydal, jak sám říká, s penězi na kávu a zpáteční letenkou do Toronta. Bohužel se ale vrátil sám. V Kanadě začal pracovat jako světelný designer a také založil vlastní autorské, výtvarné, pohybové divadlo zvuku a obrazu "Sound image theatre".

Na konci roku 1989 v Československu padl komunistický režim a Jan se vydal hned do nově svobodné země na dovolenou. Vzpomíná, jak se svým bratrem roztancoval dav na Staroměstském náměstí v Praze. Do Československa se ale napevno vrátit nemohl, protože měl v Kanadě hodně pracovních závazků a projektů a musel je dokončit. Do ČSFR a následně České republiky jezdil ale často na dovolenou. Nestýskalo se mu nikdy po přátelích, ale spíše po přírodě a milované zemi, rád na to všechno vzpomínal.

Janovi v roce 2001 zemřela matka a v Praze po ní zdědil byt, práci už pár let před tím odmítal a dodělával jen již domluvené zakázky, proto už se do České republiky vrátit mohl. V Praze musel začít úplně od začátku a sám, jelikož ale v Československu nikdy pořádně nepracoval, anebo jen jako nemocniční zřízenec, nebo měřič vodoměrů, v současné době tak Jan Komárek pobírá starobní důchod v nedůstojné výši. Nyní Jan žije v bytě na pražských Vinohradech.

zpracovali: Pepe a Kryštof Balík